

98/31

Hospodaření s prostředky státního rozpočtu a majetkem státu souvisejícím s redislakací Armády České republiky

Kontrolní akce byla do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu na rok 1998 zařazena pod číslem 98/31. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Alexandr Růžek.

Kontrolou bylo prověřeno nakládání s majetkem státu, ke kterému má právo hospodaření Ministerstvo obrany a který Armáda České republiky z důvodu redislakace opustila, a s rozpočtovými prostředky vynaloženými na udržování a ochranu tohoto majetku.

Kontrolovanou osobou bylo:

Ministerstvo obrany (dále jen „MO“) včetně jeho organizačních složek - Vojenských ubytovacích a stavebních správ (dále jen „VUSS“) Pardubice, Plzeň a Litoměřice.

Kontrolu provedly v období od září 1998 do ledna 1999 skupiny kontrolujících oblastních odborů NKÚ ve Strakonících, Hradci Králové a v Mostě.

Námítky proti kontrolnímu protokolu podala VUSS Litoměřice a byly vypořádány rozhodnutím o námítkách vedoucím skupiny kontrolujících.

S e n á t N K Ú (ve složení: Ing. Alexandr Růžek - předseda, JUDr. Eliška Kadaňová, Ing. Zdeněk Smělík, Ing. Ladislav Zeman - členové) na svém zasedání, které se konalo dne 23. března 1999,

s c h v á l i l usnesením č. 98/31/393
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

A. Úvod do problematiky

Kontrolou bylo prověřeno hospodaření s rozpočtovými prostředky ve výši 315 mil. Kč vynaloženými v období 1993 - 1998 na následně uvolněné vojenské objekty a s majetkem státu v celkové účetní hodnotě 5 131 mil. Kč.

Přebytečné a pro Armádu České republiky (dále jen „AČR“) dále nepotřebné vojenské objekty byly specifikovány v rozhodnutí náčelníka generálního štábu AČR ze srpna 1997, které bylo v roce 1998 dále doplněno. Na základě rozkazu ministra obrany z dubna 1997 proběhly v letech 1997 a 1998 v AČR redislokační a reorganizační změny. V rámci těchto změn opustila AČR zcela 26 posádek, 15 posádek částečně a 9 samostatných vojenských objektů. Účetní hodnota uvolněných vojenských objektů činila 8 155 mil. Kč. V územní působnosti kontrolovaných VUSS Plzeň, VUSS Pardubice a VUSS Litoměřice bylo uvolněno celkem 107 vojenských objektů.

Z těchto uvolněných vojenských objektů bylo u dvou převedeno právo hospodaření bezúplatně na jiné ústřední orgány a jeden byl převeden do vlastnictví obce. Ve stadiu přípravy na bezúplatný převod na jiné ústřední orgány a obce je 53 vojenských objektů a na úplatný převod jiným zájemcům je připravováno devět objektů. V rámci restitucí majetku bylo původním vlastníkům převedeno pět objektů. VUSS uzavřely smlouvy o výpůjčce do doby převodu vlastnického práva k dotčeným nemovitostem se čtyřmi žadateli o bezúplatný převod objektů. Na Správu vojenského bytového fondu Praha (dále jen „SVBF“) byly delimitovány čtyři objekty. Dále bylo pronajato 12 objektů. U 23 objektů nejsou dosud dořešeny majetkoprávní vztahy.

Na zabezpečení uvolněných vojenských objektů proti rozkrádání a poškození se podílí kromě VUSS také SVBF, která byla zřízena rozkazem ministra obrany s účinností od 1. října 1994 jako příspěvková organizace. SVBF zajišťuje komplexní péči o vojenský bytový fond včetně poskytování všech standardních služeb spojených s bydlením pro vojáky z povolání a občanské zaměstnance vojenské správy. Kromě jiného zprostředkuje ochranu objektů uvolněných vojenskými útvary bezpečnostními službami.

Způsob zabezpečení uvolněných vojenských objektů byl stanoven podle jejich stavebně technického stavu, hodnoty a dislokace. Zabezpečení se realizuje buď střežením trvalou směnou 24 hodin denně, pravidelným kontrolním dohledem nebo namátkovou kontrolou.

Náklady na střežení uvolněných objektů u kontrolovaných VUSS činily 2 543 tis. Kč v roce 1997, v roce 1998 činily 15 270 tis. Kč.

Na uvolněné vojenské objekty byly v letech 1993 až 1998 vynakládány značné prostředky ze státního rozpočtu. Například

v působnosti VUSS Plzeň činily na 32 objektů:

- neinvestiční výdaje	23 941 tis. Kč,
- investiční výdaje	105 565 tis. Kč;

v působnosti VUSS Litoměřice na 42 objektů činily výdaje (do 30. září 1998) na:

- energii	74 391 tis. Kč,
- ekologii	61 521 tis. Kč.

B. Kontrolou zjištěné skutečnosti

Kontrolou bylo zjištěno porušení:

1. ustanovení § 11 odst. 1 zákona ČNR č. 576/1990 Sb.,
o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostřed-

ky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky), které mj. stanoví:

„Rozpočtové prostředky mohou být použity pouze v příslušném rozpočtovém roce, a to k účelům, na které byly státním rozpočtem republiky určeny.“

a také

ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, které stanoví:

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.“

VUSS Pardubice a VUSS Litoměřice čerpaly rozpočtové prostředky určené na neinvestiční výdaje na pořízení a technické zhodnocení hmotného investičního majetku v celkové pořizovací ceně 12 476 tis. Kč. V působnosti VUSS Pardubice se jednalo v průběhu let 1994 až 1998 o různé rekonstrukce budov a dalších staveb, kotelů, elektroinstalací ve výši 5 682 tis. Kč. V působnosti VUSS Litoměřice ve stejném období se jednalo o různé rekonstrukce sociálního zařízení, kuchyní, zateplení garáží apod., a to v pořizovací ceně 6 794 tis. Kč. V účetnictví byly výdaje zaúčtovány jako náklady na opravy a udržování;

2. ustanovení § 30 odst. 2 vyhlášky MF ČR č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu České republiky a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací, které mj. stanoví:

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky je povinna při plnění rozpočtu dbát, aby dosahovala maximálních příjmů a plnila úkoly hrazené ze státního rozpočtu republiky nejehospodárnějším způsobem a aby efektivně využívala rozpočtových prostředků ...“

- MO v souvislosti se zabezpečením vojenského cvičení Olšina 97 vynaložilo finanční prostředky na opravy dvou budov v areálu kasáren Karlovy Vary-Dvory II, přestože z rozkazu ministra obrany o reorganizačních a redислоkačních změnách v AČR bylo rozhodnuto o jejich uvolnění. Na tuto skutečnost písemně upozornil náčelník VUSS Plzeň a náčelník sekce bojové přípravy generálního štábu AČR, kteří doporučili z důvodu hospodárneho využití rozpočtových prostředků řešit zabezpečení vojenského cvičení v posádkách, které zůstanou v užívání AČR. Přes tato upozornění bylo na základě rozhodnutí Hlavního úřadu vnitřní správy MO cvičení Olšina 97 realizováno v posádce Karlovy Vary a na opravy budov č. 36 a 86 v areálu kasáren Karlovy Vary-Dvory II bylo vynaloženo 274 516 Kč;

- VUSS Plzeň neúčtovala a nevymáhala smluvní úrok z prodlení za opožděnou platbu za nájem budov, staveb a pozemků areálu Letiště-Líně. Neúčtováním smluvního úroku z prodlení krátila v roce 1997 příjmy státního rozpočtu o 21 tis. Kč. Dále při stanovení

nájemného za pronájem areálu vojenského objektu Sušice - sklady nesprávně stanovila výměru předmětu pronájmu a připustila, aby nájemce 12 skladových objektů o výměře 5 794 m² využíval dalších 908 m², bez toho, že by za ně uhradil nájemné. V roce 1997 tak bylo nájemné nižší o 15 tis. Kč a v roce 1998 o 193 tis. Kč;

- VUSS Pardubice nevyvolala jednání o zvýšení nájemného za pronájem budov a komunikací s ohledem na koeficient inflace, jak to umožňovala nájemní smlouva, a tak např. krátila příjmy za rok 1997 o částku 56 tis. Kč;

3. ustanovení § 6 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, která mj. stanoví:

„Věcné usměrňování cen spočívá ve stanovení podmínek cenovými orgány pro sjednání cen. Tyto podmínky jsou ...“

c) závazný postup při tvorbě ceny nebo při její kalkulaci.“

„Tento způsob regulace cen platí pro všechny prodávající a kupující určeného druhu zboží.“

když

ustanovení části II. položky 11 bodu B výměru MF ČR č. 01/94 z 17. listopadu 1993, kterým se vydává seznam zboží s regulovanými cenami, uveřejněného v Cenovém věstníku v částce 33/1993 ze dne 30. listopadu 1993, vydaném MF ČR na základě ustanovení § 10 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách a § 2 odst. 2 zákona ČNR č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů České republiky v oblasti cen, mj. stanoví:

„Stavby, stavební objekty, provozní soubory, stavební a montážní práce, dodávky strojů a zařízení a projektové práce financované za účasti státního rozpočtu a za účasti prostředků poskytnutých z tohoto rozpočtu místním orgánům nebo z dalších prostředků státu.“

Pro účely regulace cen platí: ...

B. ceny podle smluv uzavřených od 1. září 1991 se sjednávají na podkladě vyhodnocení soutěže podle Zadávacího řádu staveb vydaného FMH, MP ČR a MVS SR ze dne 24. 7. 1991 (dále jen 'ZŘS'), který je pro účely regulace cen podle tohoto písmene závazný ...“

VUSS Pardubice a VUSS Litoměřice v roce 1994 nesjednaly cenu zakázky na základě soutěže podle ZŘS. Předmětem uzavřených smluv byly stavební úpravy, opravy střešní krytiny, výměna vrat a topenářské práce v celkové hodnotě 1 469 tis. Kč;

4. ustanovení § 49 odst. 1 zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění zákona 148/1996 Sb., které stanoví:

„U veřejných zakázek, u kterých výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy bez daně z přidané

hodnoty přesáhne 2 500 000 Kč, jde-li o nemovitost s výjimkou nájmu nebo o soubor strojů nebo zařízení tvořících samostatný funkční celek, a 500 000 Kč v ostatních případech, může zadavatel uzavřít smlouvu na podkladě písemné výzvy učiněné nejméně pěti zájemcům.“

VUSS Plzeň uzavřela smlouvu o dílo na vypracování projektové dokumentace ke stavebnímu povolení a následnou opravu objektů pro Letku pátrací a záchranné služby Líně bez písemné výzvy k podání nabídek zasláné nejméně pěti zájemcům o veřejnou zakázku, přestože výše budoucího peněžitého závazku ze smlouvy činila 4 590 890 Kč bez DPH;

5. ustanovení § 8 odst. 3 zákona ČNR č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, které stanoví:

„Pozemek, na němž je umístěna stavba, která byla zřízena až po převzetí pozemku státem, se nevydává.“,

a také ustanovení § 6 písm. e) vyhlášky FMF č. 119/1988 Sb., o hospodaření s národním majetkem, které mj. stanoví:

„Organizace jsou povinny hospodařit s národním majetkem s péčí řádného hospodáře. Jsou povinny zejména: ...

e) využívat právní prostředky k ochraně národního majetku ...“

MO vydalo v roce 1992 žádajícím oprávněným osobám pozemky, na nichž byly zřízeny stavby až v období po převzetí pozemku státem, přičemž při soudním projednávání nevyužilo všech právních prostředků k ochraně národního majetku. Zastavěné pozemky o výměře 2,46 ha nebyly předmětem žalobního petitu a ani soudu nebylo sděleno, že se jedná o zastavěné pozemky, které neměly být vydány. Při sjednání soudního smíru však byly tyto pozemky zahrnuty mezi ostatní vydávané nemovitosti. MO mělo k dispozici nejen stavební povolení, ale i povolení k užívání staveb (provozní objekty, rampy, komunikace), takže prokázání nároku na nevydání pozemků nic nebránilo. Uvedené pozemky navazovaly na části vojenských objektů opuštěných AČR v roce 1997. MO jako uživatel s právem hospodaření ke stavbám na vydaných pozemcích, uzavřelo s nabyvateli smlouvu o dočasném užívání vydaných pozemků. Nájemní vztah byl ukončen demolicí těchto staveb k 31. prosinci 1998. Výše zaplaceného nájemného za období účinnosti smlouvy činila 458 310 Kč.

Dále bylo zjištěno

1. MO na základě svého rozhodnutí o uvolnění vojenských objektů v areálu letiště Líně a následného rozhodnutí o znovuzprovoznění části těchto objektů

vynaložilo finanční prostředky na odstranění závad vzniklých opuštěním těchto objektů. Vynaložené náklady na stavební úpravy „oživovaných objektů“ v areálu letiště Líně představovaly k 1. prosinci 1998 částku 5 972 tis. Kč. K tomuto datu byly objekty v areálu vojenského letiště Líně využívány nově zřízenými vojenskými útvary, aniž byly vyjmuty ze seznamů objektů uvolňovaných AČR.

2. Na místě samém bylo prověřeno zabezpečení ochrany uvolněných vojenských objektů před rozkrádáním a poškozením. Dále byla posuzována péče o údržbu tohoto majetku. Celková účetní hodnota fyzicky prověřovaných objektů činila 76 % z celkové účetní hodnoty vojenských objektů uvolněných v letech 1997 a 1998 v územní působnosti kontrolovaných VUSS. Stavebně technický stav uvolněných vojenských objektů zjištěný pohledem odpovídá stavu, kdy objekty nejsou vytápěny a obydleny, a tím dochází k jejich rychlejšímu stárnutí. Na trvalé znehodnocování stavu budov má rovněž vliv působení povětrnostních vlivů, případně neprovádění běžných oprav a údržby. V některých případech nestřežených objektů došlo k odcizení důležitých stavebních prvků (např. hliníkové střešní krytiny), což mělo za následek další postupné znehodnocování staveb. Během dlouhé doby realizace prodeje některých objektů došlo k jejich chátrání, a tedy snížení hodnoty oproti výchozímu stavu. Důsledkem pak bylo odstoupení původního zájemce od koupě. AČR některé objekty určené k uvolnění dosud neopustila, protože neměla dostatek prostředků k tomu, aby náležitě vybavila náhradní objekty.

C. Shrnutí

Ze zjištěných skutečností vyplývá, že docházelo:

- k nevhodnému nakládání s prostředky státního rozpočtu v objektech určených k opuštění AČR;
- k nedodržení předepsaných postupů pro výběr dodavatelů podle Zadávacího řádu staveb a později podle zákona o zadávání veřejných zakázek při nákupu dodávek, služeb a prací;
- k neoprávněnému používání neinvestičních prostředků k hrazení akcí investičního charakteru, které provázelo i porušení zákona o účetnictví;
- k nedodržování zásady maximalizace příjmů při hospodaření s rozpočtovými prostředky, např. tím, že bylo stanoveno nižší nájemné.

Kontrolou zjištěný stav vyvolává další nároky na prostředky ze státního rozpočtu (náklady na střežení, energii, údržbu apod.). K nápravě tohoto stavu je třeba zajistit nejen dodržování obecně závazných předpisů, ale především urychlené převedení uvolněných objektů mimo resort obrany.